

Vår saksbehandler:

Rådmann Jon Ola Kroken, tlf. 72 41 94 10

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

**FELLES HØRINGSUTTALELSE FRA RØROS KOMMUNE OG
RØROSMUSEET ANGÅENDE LANDSVERNEPLAN FOR STATENS
EIENDOMMER PÅ RØROS**

Det vises til Miljøverndepartementets høringsbrev av 18.02.2013, ref 13/373.

Vedlagt er Røros kommune og Rørosmuseets felles høringsuttalelse til landsverneplanforslaget for statens eiendommer på Røros.

Med hilsen
RØROS KOMMUNE

Jon Ola Kroken
Rådmann
jon.ola.kroken@roros.kommune.no

RØROSMUSEET

John A Bryde (sign)
Direktør

Kopi til:
Rørosmuseet
Røros kommune v/kulturminneforvalter
Røros kommune v/verdensarvkoordinator

Landsverneplan – Statens eiendommer etter Røros Kobberverk. Felles høringsuttalelse fra Rørosmuseum og Røros kommune.

Røros kommune og Rørosmuseum gir med dette en felles uttalelse til landsverneplanforlaget for statens eiendommer på Røros. Kulturminneforvalter og verdensarvkoordinator har deltatt i arbeidet.

Følgende statlige eiendommer er omhandlet i denne høringsuttalelsen:

- Malmplassen
- Skansen - Krutthuset
- Olavsgruva
- Nedre Storwartz
- Øvre Storwartz

Et grunnleggende prinsipp som både Røros kommune og Rørosmuseum vil framholde, er at områdefredningen må sammenfalle med grensene for Statens eiendommer etter Røros Kobberverk. Dette begrunnes i behovet for en helhetlig forvaltning og formidling av de sammenhengende kulturmiljøene som eiendommene utgjør. I Olavsgruve- og Storwartz-området er grensene definert. For Malmplassen og Krutthuset (Skansen) vil grenseoppgangene som skal stadfestes i den pågående jordskifteforretningen, danne avgrensningen.

Statens eiendommer på Røros er i sin helhet innenfor verdensarven Røros bergstad og Circumferensen, og den uttalte intensjonen for verdensarvområdet er en helhetlig og enhetlig forvaltning. Om områdefredningen følger grensene for statens eiendommer, vil dette bidra til å skape større respekt og forståelse for verdiene i landskapet, og bidra til en enklere forvaltning av området.

Vi opplever at det ikke gir mening å gi verdiene i området ulik gradering og på den måten etablere nye grenser. Det er et sammenhengende kultur- og industrilandskap med kulturminner som kompletterer hverandre og bidrar til lesbarhet og forståelse.

Malmplassen

Som et grunnleggende prinsipp må områdefredningen følge grenseoppgangen for Malmplassen, i henhold til resultatet av jordskiftesaken.

Elva og dammene

Det er essensielt at Hyttelva med dammene omfattes av fredningen. Det omfatter statens eiendommer fra og med Hittersjødammen i nord til grensen for eiendommen nedstrøms i sør. I denne delen av vassdraget er det viktig rester etter kobberverkets drift, som må inkluderes i områdefredningen.

Her er noen presiseringer og opprettinger:

- Hittersjødammen og Kvennhusdammen er ikke med på kartutsnittet. Må inkluderes.

- Hittersjødammen ble midt på 1600-tallet bygget som regulering av Hittersjøen for å etablere et magasin for stabil vannforsyning gjennom vinteren. Den er et eksempel på meget tidlig regulering av vassdrag.
- Kvennhusdammen ble bygget på 1700-tallet. Fra dammen gikk det renne til platthammerhytta, jernhammerhytta, verkets nye kvernhus og til et stamphus. Vannet ble deretter ført i renne til Hyttedammen og videre til Smeltehytta. I 1887 ble renna fra Kvennhusdammen forlenget ca 500 meter for å skaffe driftsvann til turbinen i nedre maskinhus, der blåsemaskina for konverterene var plassert – en teknologisk nyvinning som var avgjørende for verkets videre eksistens.
 - Det som er benevnt som Kvennhusdammen på kartet, heter Hyttedammen
 - Det som er benevnt som Hyttedammen på kartet, heter Sagdammen.
- Raubrua (Øvre-bru) ligger innafor grensa for statens eiendommer og må inkluderes som utomhusanlegg.

Kulturhistoriske spor – røkskadehaga'er, veisystem, steingjerde

- Røkskadehaga'ene, som ligger i randsonen av Slegghaugene på østsiden av Hyttelva, må innlemmes i områdefredningen som utomhusanlegg. Det særpregete kulturlandskapet og kunnskapene det representerer, er sårbart blant annet på grunn av gjengroing, og vil lett kunne forsvinne. Forvaltningen av hagaene må avklares gjennom kommende forvaltningsplan.
- Veisystemene som ligger innenfor samme område, er også viktige for å forklare helheten i den tidligere bruken av området.
- Området inneholder også andre synlige og skjulte kulturminner. Et eksempel er et steingjerde bygd av potteslagg, som er det eneste i sitt slag i området.

Andre kommentarer

- Mekanisk verksted: feil foto (3 stk) s. 2. Det er bilde av Raugarasjen.
- Raugarasjen. Side 1. Står at den er flyttet fra Persaunet. Det korrekte skal være Melhus.
- Belgmakerstuggu. Feil bilde s. 2, nederst til høyre – dør tilhører Hjulmakerstuggu.
- I både Belgmakerstuggu og Hjulmakerstuggu er det nevnt bygningsvernbutikk i bildetekstene. Bruk navnene på bygningene, ikke bygningsvernbutikk
- Hva med hyttklokka? Hvem eier grunnen?
- Sprøythuset. Er i privat eie. Er fredning avklart med Røros Museums og historielag?
- Hyttstuggu. Utstillingsmøbler fra 1960-tallet i materialrommet i 2. etasje, er av temporær karakter og bør unntas fra interiørfredning.
- Smelthytta. I forslaget foreslås hele kald-delen freda. En ber om at fredningsvedtaket tar hensyn til Røros museets planer om å øke det oppvarmete arealet til utstillingsformål ved å flytte veggen mellom eksisterende kalde og varme del med ca. 6 meter (til neste sperrebukk). Formålet med å frede interiøret fra før 1975 opprettholdes i disse planene.
- Hjulgrav i nordre gavl på Smelthytta må tas inn som utomhuselement.

Krutthuset - Skansen

Innledningsvis står det at det i dette området er to bygninger, men det er bare Krutthuset som er beskrevet. Det andre huset er Stor-Magrittstuggu, som ligger tett opptil/innenfor området. Bygningen eies av Røros Museums- og historielag. Grenseoppgangen vil avgjøre hvorvidt Stor-Magrittstuggu står på statens grunn.

Olavsgruva – Nedre Storwartz – Øvre Storwartz

Dette sammenhengende området er oppdelt i tre delområder i fredningsforslaget. I tillegg er store arealer innenfor statens eiendommer holdt unna områdefredningen. Områdefredningen må også her følge grensene til statens eiendommer. Det vil gi best mulig forutsetninger for en helhetlig forvaltning av dette viktige området.

De kulturhistoriske sporene er svært tydelige i landskapet. Området består av en rekke teknisk-industrielle kulturminner som vassrennesystemer, dammer, bergvelter, taubane, stoller, sjakter, rester etter tidligere bygninger, og veier m.m., og har en høy integritet. Registreringen av kulturminnene i området er ikke fullført.

For å forklare helheten i området, ber vi om at det også startes egne fredningssaker på dammene ved Djuptjønna, Vedtjønna og Klettjønna. Disse ligger på tilgrensende statsallmenning og private eiendommer.

Olavsgruva

I Olavsgruve-området må det tas inn flere utomhusanlegg.

Etter telefonhenvendelse fra Bengta Ryste, er det enighet om at følgende anlegg blir tatt inn i fredningen: Vedsjakta, Nybergsjakta og spor etter to hestevandringer, den ene ved en gjenmurt stollinngang.

Nyberget gruve fra 1651 og Olavsgruva fra 1936 er innskrevet som verdensarv. Disse gruvene viser to tidsepoker og beskriver utviklingen i bergbrytings-teknologi. For å beskrive helheten i de kulturhistoriske sammenhengene i området, er kulturminnene over og under jord like viktige. En ber om at de tilgjengelige delene av gruvene tas inn i fredningssaken.

Andre kommentarer

- Stallen ved Klettjønnbrakka. Denne ble istandsatt i 2012. Interiøret må tas inn i fredningen.

Røros, 12.04.2013

Vennlig hilsen

Jon Ola Kroken
Rådmann
Røros kommune

John A. Bryde (sign)
Direktør
Rørosmuseet